

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય

વિરુદ્ધ

રાજેશ કુમાર

નવેમ્બર ૨૦, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તિ ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન અને ન્યાયમૂર્તિ અલ્ટમાસ કબીર]

સેવા કાયદો:

પંજાબ પોલીસના નિયમો:

નિયમ ૧૨.૨૧-પોલીસ કોન્સ્ટેબલ-નોંધણીના ત્રણ વર્ષની અંદર સેવામાંથી બરતરફ કરાયેલ- ઠરાવેલ, પ્રોબેશનના સમયગાળાની અંદર ડિસ્ચાર્જનો એક સરળ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે કર્મચારી આ પદ માટે યોગ્ય ન હોવાનું જણાયું હતું, સુનાવણીની કોઈ તક જરૂરી નહોતી- હાઈકોર્ટના આદેશો અને નીચેની તમામ અદાલતોએ સમાપ્તિ આદેશને શિક્ષાત્મક પ્રકૃતિ અને ગેરવર્તણૂક પર આધારિત ગણાવ્યો હતો, તેને બાજુ પર મૂકી દીધો- વહીવટી કાયદો-ફુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો-સુનાવણીની તક.

પ્રતિવાદી, પોલીસ કોન્સ્ટેબલને નોંધણીના ત્રણ વર્ષમાં પંજાબ પોલીસ નિયમોના નિયમ ૧૨.૨૧ હેઠળ સેવામાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો.તે વિભાગનો પણ કિસ્સો હતો કે પ્રતિવાદી અનધિકૃત રીતે ગેરહાજર હોવાથી, પોલીસ અધિક્ષકે તેને કાર્યક્ષમ પોલીસ અધિકારી સાબિત કરવા માટે તેનાથી વિપરીત જોયો. જો કે, ઉચ્ચ અદાલત સહિતની અદાલતોએ એવું માન્યું હતું કે દૂર કરવાનો આદેશ ગેરવર્તણૂક પર આધારિત હતો અને તે શિક્ષાત્મક પ્રકૃતિનો હતો અને તેથી, સુનાવણીની તક જરૂરી હતી. તેનાથી નારાજ રાજ્ય સરકારે હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું:૧.૧. હાલના કિસ્સામાં, ડિસ્ટ્યાર્જનો એક સરળ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે. તે વિવાદમાં નથી કે પ્રતિવાદી પ્રોબેશન પર હતો. પ્રોબેશનનો સમયગાળો નોકરીદાતાને કોઈપણ સમયે નોકરના કામ, ક્ષમતા, કાર્યક્ષમતા, નિષ્ઠા અને ક્ષમતા પર નજર રાખવાની તક આપે છે. વિભાગના અધિકારીઓને પ્રતિવાદી આ પદ માટે યોગ્ય ન હોવાનું જણાયું હતું અને તેથી, તેઓ હંમેશા નિયત સમયગાળા દરમિયાન અથવા તેના અંતે કોઈપણ રીતે તેમની સેવાઓ આપવાનો અધિકાર અનામત રાખે છે જેને પ્રોબેશનનો સમયગાળો કહેવામાં આવે છે.

[૨૧૦-ડી-ઈ]

પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ બલબીર સિંહ, (૨૦૦૪) ૭ જે. ટી. ૩૮૩ પર આધાર રાખ્યો હતો.

શેર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૧૯૯૪) ૨ એસ. એલ. આર. ૧૦૦, મંજૂર.

૧.૨.ઉચ્ચ અદાલત સહિત તમામ નીચલી અદાલતોએ સ્પષ્ટપણે ભૂલ કરી હતી કે સેવા સમાપ્ત કરવાનો આદેશ પ્રતિવાદીના ગેરવર્તણૂક પર આધારિત છે અને તે શિક્ષાત્મક છે. ઉચ્ચ અદાલત એ નોંધવામાં નિષ્ફળ રહી છે કે પંજાબ પોલીસ નિયમોના નિયમ ૧૨-૨૧ હેઠળ આદેશ પસાર કરતા પહેલા

કોન્સ્ટેબલને તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના આધારે અને પોલીસ અધિકારી બનવા માટે યોગ્ય ન હોય તેવા રીઢો ગેરહાજર હોવાના આધારે છૂટા કરવા માટે વિભાગીય તપાસની જરૂર નથી. તેથી કાયદા અનુસાર સુનાવણીની કોઈ તક જરૂરી નથી. નીચેની તમામ અદાલતો અને ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોને રદ કરવામાં આવે છે.[૨૧૧-ઇ, ડી, એફ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૬ની સિવિલ અપીલ ૫૦૯૦.

આર. એસ. એ. નંબર ૧૬૫૫/૨૦૦૫ માં ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૨૪-૧-૨૦૦૬ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી).

અપીલકર્તાઓ માટે એચ. એસ. મુજરાલ અને સંજય જૈન.

પ્રતિવાદી માટે સુરેશ કુમારી, એન. કે. બકે અને એ. પી. મોહંતી.

ન્યાયાધીશ ડૉ. એ. આર. લક્ષ્મણન દ્વારા ચુકાદો આપવામાં આવ્યો હતો. રજા આપવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાઓ અને પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન સલાહ સાંભળી.

અમે નીચેની અદાલતો દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો અને સંબંધિત નિયમોનો અભ્યાસ કર્યો છે.

પ્રતિવાદીની ૦૨/૧૨/૧૯૮૯ પર કોન્સ્ટેબલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. પંજાબ પોલીસ નિયમોના નિયમ ૧૨.૨૧ હેઠળ તેમને ૧૮/૧૦/૧૯૯૨ પર સેવામાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યા હતા. નિયમ ૧૨.૨૧ નીચે પ્રમાણે વાંચે છે:—

" ૧૨.૨૧. બિનકાર્યક્ષમ સ્થાવર:

એક કોન્સ્ટેબલ કે જે કાર્યક્ષમ પોલીસ અધિકારી સાબિત થવાની સંભાવના નથી, તેને નોંધણીના ત્રણ વર્ષની અંદર કોઈપણ સમયે પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા રજા આપવામાં આવી શકે છે. નિયમ હેઠળ ડિસ્ચાર્જના આદેશ સામે કોઈ અપીલ કરવામાં આવશે નહીં "

તે વિભાગનો પણ કિસ્સો છે કે પ્રતિવાદી અનધિકૃત ગેરહાજર હોવાથી, પોલીસ અધિક્ષકને પોલીસ કર્મચારીઓ પાસેથી અપેક્ષા મુજબ શિસ્તના ઉચ્ચ ધોરણ મુજબ કાર્યક્ષમ પોલીસ અધિકારી સાબિત થવાની સંભાવના ન હોવાનું જણાયું હતું. અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન વકીલની ઉપરોક્ત રજૂઆતને પંજાબ રાજ્ય અને અન્યો વિરુદ્ધ સુખવિંદર સિંહ, ૨૦૦૫ પ એસ. સી. સી. ૫૬૯ માં

આ અદાલતના તાજેતરના નિર્ણય દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે, જે એક પોલીસ કોન્સ્ટેબલનો પણ કેસ છે અને ત્રણ વર્ષનો પ્રોબેશન સમયગાળો પૂર્ણ થાય તે પહેલાં ઉક્ત પોલીસ અધિકારીને મુક્ત કરવામાં આવે છે. આ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે સંબંધિત કર્મચારીને સેવામાં ચાલુ રાખવો જોઈએ કે નહીં તે અંગે પોતાને સંતુષ્ટ કરવા માટે વરિષ્ઠ અધિકારી આ હેતુ માટે તપાસ કરી શકે છે. વિભાગના ઉચ્ચ અધિકારીઓએ કર્મચારી પાસેથી કામ લેવું પડે છે અને કર્મચારીએ સેવામાં ચાલુ રહેવું જોઈએ કે નહીં અને કાયમી કર્મચારી બનાવવો જોઈએ કે નહીં તે નક્કી કરવા માટે તેઓ શ્રેષ્ઠ લોકો છે કે કેમ તેની કામગીરી, વર્તન અને નોકરી માટે એકંદર યોગ્યતાને ધ્યાનમાં રાખીને. પ્રોબેશનર પરીક્ષણ પર હોય છે અને કામચલાઉ કર્મચારીને આ પદ પર કોઈ અધિકાર નથી.

હાલના કિસ્સામાં, ડિસ્ટ્રીક્ષનનો એક સરળ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો છે. તે વિવાદમાં નથી કે પ્રતિવાદી પ્રોબેશન પર હતો જેની નિમણૂક ૦૨/૧૨/૧૯૮૯ પર કરવામાં આવી હતી અને ૧૮/૧૦/૧૯૯૨ પર ડિસ્ટ્રીક્ષ આપવામાં આવી હતી. પ્રોબેશનનો સમયગાળો નોકરીદાતાને કોઈપણ સમયે નોકરના કામ, ક્ષમતા, કાર્યક્ષમતા, નિષ્ઠા અને ક્ષમતા પર નજર રાખવાની તક આપે છે. તાત્કાલિક કિસ્સામાં, વિભાગના અધિકારીઓને પ્રતિવાદી આ પદ માટે યોગ્ય ન હોવાનું જણાયું હતું અને તેથી, તેઓ હંમેશા નિયત સમયગાળા

દરમિયાન અથવા તેના અંતે કોઈપણ રીતે તેમની સેવાઓ આપવાનો અધિકાર અનામત રાખે છે જેને પ્રોબેશનનો સમયગાળો કહેવામાં આવે છે.

પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ બલબીર સિંહ, ૨૦૦૪ ૭ જે. ટી. ૩૮૩ નામના સમાન કેસમાં, જેમાં કોન્સ્ટેબલને ઓફિસમાં દારૂ પીવાના અને મહિલા કોન્સ્ટેબલ સાથે ગેરવર્તણૂકના ચોક્કસ આરોપના આધારે નિયમ હેઠળ સેવામાંથી મુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને આ અદાલતે ડિસચાર્જના આદેશને સમર્થન આપતા નીચેનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:

"હુકમસમાપ્તિને પ્રકૃતિમાં શિક્ષાત્મક ગણી શકાય નહીં.પ્રતિવાદી વતી ગેરવર્તણૂક પ્રતિવાદીની સમાપ્તિ માટેનું પ્રેરક પરિબળ ન હતું.પ્રાથમિક તપાસ પ્રતિવાદી તરફથી ગેરવર્તણૂક શોધવાના હેતુથી કરવામાં આવી ન હતી, તે માત્ર પંજાબ પોલીસ નિયમો ૧૨.૨૧ ના અર્થમાં પ્રતિવાદીની યોગ્યતા નક્કી કરવાના દૃષ્ટિકોણથી કરવામાં આવી હતી.બરતરફી ગેરવર્તણૂક પર આધારિત ન હતી, પરંતુ પોલીસ કર્મચારીઓ પાસેથી અપેક્ષિત શિસ્તના ધોરણના પ્રકાશમાં, મહિલા કોન્સ્ટેબલ સાથેની ગેરવર્તણૂક અને ઓફિસમાં દારૂના સેવનને નોકરી માટે પ્રતિવાદીની યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે માનવામાં આવતું હતું.

પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટની પૂર્ણ ખંડપીઠે શેર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, ૧૯૯૪ ૨ એસ. એલ. આર. ૧૦૦ના કેસમાં ચુકાદો આપ્યો છે કે કોન્સ્ટેબલને તેની નોંધણીના ત્રણ વર્ષની અંદર પંજાબ પોલીસ નિયમો, ૧૯૩૪ના નિયમ હેઠળ કોઈપણ સમયે સેવામાંથી મુક્ત કરી શકાય છે. પૂર્ણ ખંડપીઠે વધુમાં જણાવ્યું હતું કે પોલીસ અધિક્ષક માત્ર નિયમ ૧૯.૫ હેઠળ વિચારેલા સામયિક અહેવાલોના આધારે જ નહીં પરંતુ અન્ય કોઈપણ સંબંધિત સામગ્રીના આધારે પણ પોલીસ અધિકારી પર પોતાનો અભિપ્રાય બનાવી શકે છે. ઉપરોક્ત નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, કોન્સ્ટેબલને સેવામાંથી છૂટા કરી શકાય છે, ભલે તેની સામે ચોક્કસ આરોપ હોય જે તેની સામે ગેરવર્તણૂક સમાન હોઈ શકે.

અમારા મતે, હાઈકોર્ટ એ નોંધવામાં પણ નિષ્ફળ રહી છે કે પંજાબ પોલીસ નિયમોના નિયમ ૧૨.૨૧ હેઠળ કોન્સ્ટેબલને તેની અનધિકૃત ગેરહાજરીના આધારે અને પોલીસ અધિકારી બનવા માટે યોગ્ય ન હોય તેવા રીઢો ગેરહાજર હોવાના આધારે મુક્ત કરવાનો આદેશ પસાર કરતા પહેલા વિભાગીય તપાસની જરૂર નથી.

નીચેની તમામ અદાલતો એવું અવલોકન કરવામાં યોગ્ય નથી કે વરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા પસાર કરાયેલ ૧૮/૧૦/૧૯૯૨ તારીખનો ડિસ્ચાર્જનો

આદેશ પ્રતિવાદીના ગેરવર્તણૂક પર આધારિત છે અને તેથી, કાયદા મુજબ સુનાવણીની કોઈ તક જરૂરી નથી.

અમારા મતે, હાઈકોર્ટ સહિત તમામ નીચલી અદાલતોએ સ્પષ્ટ રીતે ભૂલ કરી હતી કે સેવાની સમાપ્તિનો આદેશ શિક્ષાત્મક પ્રકૃતિનો છે.તેથી અમે અપીલકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ અને નીચેની તમામ અદાલતો અને ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા આદેશોને રદ કરીએ છીએ.કોઈ ખર્ચ નહીં.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.